

УДК:616.211-002-056.3-053.2-085:615.276+546.33'131

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІЗОТОНІЧНОГО РОЗЧИНУ МОРСЬКОЇ СОЛІ З ПАНТЕНОЛОМ У КОМПЛЕКСНІЙ ТЕРАПІЇ АЛЕРГІЧНОГО РИНИТУ В ДІТЕЙ

Т. К. Знаменська, О. О. Лошак

ДУ «Інститут педіатрії, акушерства та гінекології НАМН України»
(м. Київ, Україна)**Ключові слова:** алергічний риніт, діти, розчин морської солі.**Резюме.** У статті подано результати дослідження ефективності використання ізотонічного розчину морської солі з пантенолом у комплексній терапії алергічного риніту в дітей.**Вступ**

Останніми роками в усіх країнах світу спостерігається зростання кількості хворих з алергічними проблемами. Спеціалісти Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) вважають, що протягом ХХІ століття алергічні захворювання за поширеністю в світі посядуть друге місце після психічних розладів. До трійки лідерів серед усіх алергічних захворювань належать алергічний риніт (АР), бронхіальна астма (БА) та атопічний дерматит [5].

Алергічний риніт – хронічне IgE-залежне запальне захворювання слизової оболонки носа, яке виникає під впливом алергенів і клінічно характеризується появою свербіння в носі, нападами чхання, ринореєю, закладеністю носа, іноді зниженням нюху. АР часто поєднується з іншими супутніми (коморбідними) алергічними захворюваннями (кон'юнктивітом) і згідно з сучасною концепцією про «єдині дихальні шляхи» є чинником високого ризику розвитку бронхіальної астми [1].

Найчастіше перші симптоми АР з'являються з другого-третього років життя, що певною мірою пов'язано з розширенням контактів дитини з новими алергенами, пік захворюваності припадає на чотирирічний вік. Початок алергічного риніту у віці до шести років відмічено у 70% хворих [4].

Основою патогенезу АР є алергічне запалення оболонки носа, яке може зберігатися впродовж кількох тижнів після впливу алергена. Запальний процес у слизовій оболонці носової порожнини, що спричинений алергенами, призводить до накопичення еозинофілів, дендритних клітин, Т-лімфоцитів, а також до активації епітеліальних клітин і збільшення продукування адгезивних молекул ендотеліальними клітинами [3].

Терапевтична допомога при алергічному риніті має такі напрями: механічна евакуація алергенів; застосування фармакотерапевтичних препаратів, спрямованих на пригнічення алергічного процесу; застосування алерген-

специфічної терапії; раціональне комбінування названих напрямів для отримання належного ефекту [1; 9; 12].

Тактика медикаментозної терапії АР залежить від ступеня тяжкості захворювання і передбачає застосування кількох груп лікарських засобів [6; 7; 10]. Особливу роль у лікуванні відіграють антимедіаторні препарати, передусім антагоністи H1-гістамінових рецепторів, а також лікарські засоби, які пригнічують запалення – інтраназальні глюкокортикостероїди (ІнГКС) та стабілізатори мембран тучних клітин – кромони. Як симптоматичну терапію часто використовують деконгестанти (судинозвужувальні препарати), антихолінергічні препарати, антилейкотриєнові засоби [8; 11].

Утім вплив місцевих вазоконстрикторів на слизову оболонку носа з її судинами й іншими елементами протягом 6–10 днів може призвести до небажаних явищ – набряку слизової оболонки носа та «медикаментозного риніту». Аналогічний ефект дає і бензалконію хлорид, який входить до складу деяких назальних крапель та спреїв як консервант. Ці засоби здатні спричинити інтоксикацію у дітей у вигляді пригнічення центральної нервової системи та несприятливих серцево-судинних ефектів, особливо у ранньому дитячому віці.

Саме тому фахівці нині приділяють значну увагу очищенню і зволоженню слизової порожнини носа в комплексній терапії АР. Більшість алергологів та оториноларингологів вважають, що застосування спеціальних сольових розчинів або морської води для очищення і зволоження слизової порожнини носа є невід'ємним складником комплексної терапії АР. Ці препарати мають відповідати певним вимогам: чистота і натуральність складу, вигідна і проста для використання форма випуску [2].

Мета дослідження

Мета дослідження полягала в оцінюван-

ні терапевтичної ефективності застосування розчину морської солі Бріс® із пантенолом (компанія Farmaplant, Німеччина) у комплексній терапії АР у дітей.

Матеріали і методи

У рамках дослідження рандомізовано 68 дітей дошкільного віку з проявами АР, батьки яких зверталися по допомогу в ДУ «Інститут педіатрії, акушерства та гінекології НАМН України» (м. Київ, Україна), з них 39 (57%) – хлопчики і 29 (43%) – дівчатка.

Критерії включення в дослідження: діти дошкільного віку, які мали клінічну симптоматику АР (набряк слизової оболонки носа, ринорею, чхання, свербіння в носі).

Критерії виключення з дослідження: вроджені вади розвитку ЛОР-органів, травми, ГРВІ.

Методом випадкової вибірки хворих було розділено на дві групи: I група (34 дитини) отримувала загальноприйнятую комплексну терапію АР; II група (34 дитини) додатково

до традиційного лікування щодня використовувала ізотонічний розчин морської солі Бріс® із пантенолом – по одному вприскуванню у кожний носовий хід чотири рази на добу.

Було проаналізовано характер основних клінічних симптомів і тривалість лікування. Статистичну обробку отриманих даних проведено з використанням методів варіаційної статистики за допомогою програми (Excel Microsoft Office). У роботі прийнято метод достовірності $p < 0,05$.

Результати та обговорення їх

Усі діти, включені в дослідження, отримали лікування відповідно до протоколу та не мали утруднень із застосуванням препарату, не відмічали побічних дій.

Закладеність носа і чхання спостерігалися в усіх пацієнтів на початку терапії, проте вже на п'яту добу лікування ці симптоми рідше проявлялися у дітей II групи (рис. 1, 2).

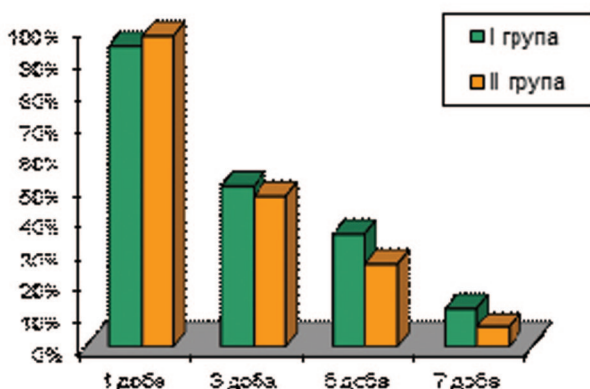

Рис. 1. Динаміка скарг на закладеність носа у пацієнтів протягом лікування

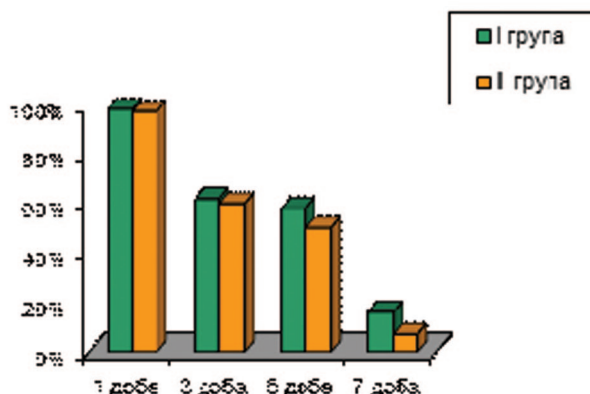

Рис. 2. Динаміка симптому чхання у пацієнтів протягом лікування

Оцінка виділень із носа в дітей з АР у динаміці лікування показала, що призначення ізотонічного розчину морської солі з пантенолом сприяє

швидшому зменшенню симптомів та усуває відчуття сухості, яким може супроводитися прийом кортикостероїдів та вазоконстрикторів (рис. 3, 4).

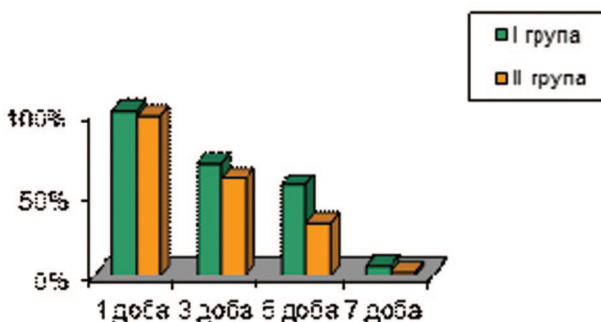

Рис. 3. Динаміка виділень з носа у дітей з АР

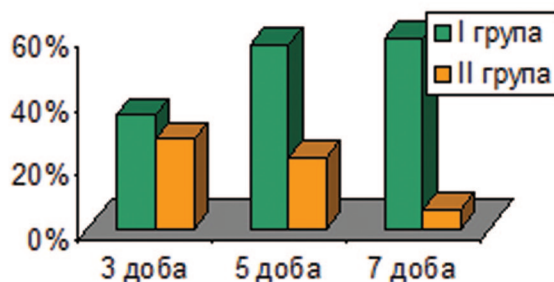

Рис. 4. Симптоми сухості в носі у дітей з АР в процесі лікування

Такі результати терапії пов'язані з тим, що розчин морської солі сприяє підтримці нормального фізіологічного стану слизової оболонки носа, розрідженню слизу та нормалізації його вироблення в келихоподібних клітинах. Мікроелементи, які входять до складу розчину морської солі, поліпшують функцію миготливого епітелію, підсилюють стійкість слизової оболонки порожнини носа до бактерій і вірусів, зумовлюють змивання мікроорганізмів, пилу й алергенів з порожнини носа, зменшують запальний процес і мають зволожувальну дію. У свою чергу, пантенол – універсальний стимулятор регенерації тканин – сприяє швидкому відновленню слизової оболонки носа та забезпечує її клітини енергією і поживними речовинами, стимулює

їх ріст та відновлення, активізує вироблення антитіл і забезпечує захист слизової від шкідливого впливу зовнішніх чинників.

Висновки

1. Дослідження довело, що призначення розчину морської солі Бріс® із пантенолом дітям у комплексній терапії АР зумовлює більш швидке зникнення основних симптомів (закладеність носа, чхання, ринорея), зменшує відчуття сухості в носі в процесі лікування.

2. Застосування ізотонічного розчину морської солі Бріс® із пантенолом значно підвищує ефективність використання місцевих лікарських речовин.

3. Бріс® із пантенолом є безпечним та зручним у використанні.

Література

1. Алергічний риніт у дітей: нагальні питання діагностики і терапії / О. М. Охотнікова, Ю. І. Гладуш, Л. В. Бондаренко [та співавт] // Клінічна імунологія. Алергологія. Інфектологія. – 2015. – № 1 (80). – С. 33–36.
2. Беш Л. В. Алергічний риніт у дітей / Л. В. Беш // Здоров'я ребенка. – 2012. – № 5 (40). – С. 41–44.
3. Дробик О. С. Аллергический ринит – современные подходы к терапии / О. С. Дробик, О. Ю. Насунова // Эффективная фармакотерапия. – 2013. – № 21. – С. 18–24.
4. Карпова Е. П. Особенности терапии аллергического ринита у детей / Е. П. Карпова, М. В. Соколова, Н. В. Антонова // Вестник оториноларинголог. – 2009. – № 2. – С. 36–39.
5. Носуля Е. В. Аллергический ринит: лечение в повседневной клинической практике / Е. В. Носуля // Consilium Medicum. – 2008. – Т. 10. – № 10. – С. 32–39.
6. Протокол надання допомоги хворим на алергічний риніт: Матеріали II з'їзду алергологів України (Одеса, вересень 2006 р.) // Астма та алергія. – 2006. – № 1–2. – С. 146–147.
7. Allergic Rhinitis and its Impact on Asthma (ARIA) // Allergy. – 2008. – 63 (Suppl. 86). – P. 1–160.
8. An Integrated Analysis of the Efficacy of Fluticasone Furoate Nasal Spray on Individual Nasal and Ocular Symptoms of Seasonal Allergic Rhinitis / J. F. Maspero, R. D. Walters, W. Wu et al. // Allergy Asthma Proc. – 2010. – 31. – P. 483–492.
9. Comparison of Buffered and Nonbuffered Nasal Saline Irrigations in Treating Allergic Rhinitis / S. Chusakul, S. Warathanasin, N. Suksangpanya // Laryngoscope. – 2013. – Vol. 123. – № 1. – P. 53–56.
10. EAACI 2006: XXV Congress of the European Academy of Allergology and Clinical Immunology. – Vienna, Austria, 10–14 June 2006. – Abstract book. – 492 p.
11. Long-Acting Fluticasone Furoate Has a Superior Pharmacological Profile to Fluticasone Propionate in Human Respiratory Cells / C. Rossios, Y. To, M. To et al. // Eur J Pharmacol. – 2011. – Nov. 16. – 670 (1). – P. 244–251.
12. Solelhac G. Management of Allergic Rhinitis / G. Solelhac, D. Charpin // F1000Prime Rep. – 2014. – Vol. 6. – P. 94.

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ
ИЗОТОНИЧЕСКОГО РАСТВОРА МОРСКОЙ
СОЛИ С ПАНТЕНОЛОМ В КОМПЛЕКСНОЙ
ТЕРАПИИ АЛЛЕРГИЧЕСКОГО РИНИТА
У ДЕТЕЙ**

T. K. Znamenskaya, O. A. Loshak

**ГУ «Институт педиатрии, акушерства
и гинекологии НАМН Украины»
(Киев, Украина)**

Резюме. В статье представлены результаты исследования эффективности использования изотонического раствора морской соли с пантенолом в комплексной терапии аллергического ринита у детей.

Ключевые слова: аллергический ринит, дети, раствор морской соли.

**THE EFFECTIVENESS OF AN ISOTONIC
SOLUTION OF SEA SALT WITH PANTHENOL
IN THE TREATMENT
OF ALLERGIC RHINITIS
IN CHILDREN**

T. Znamenska, O. Loshak

**SI «Institute of Pediatrics, Obstetrics and
Gynecology NAMS of Ukraine»
(Kiev, Ukraine)**

Summary. The article presents the results of research on the effectiveness of using an isotonic solution of sea salt with panthenol in the treatment of allergic rhinitis in children.

Keywords: allergic rhinitis, children, sea salt solution.
